

νόθευση του ανταγωνισμού στην αγορά κινηματογραφικών ταινιών, λαμβανόμενων υπ' όψη των ιδιομορφιών της αγοράς αυτής.

Όσον αφορά ειδικότερα μία σύμβαση, με την οποία μεταβιβάζεται αποκλειστικό δικαίωμα προβολής ταινίας, για καθορισμένη περίοδο, στο έδαφος κράτους μέλους, από τον κάτοχο του δικαιώματος του δημιουργού επί του έργου αυτού, στα εθνικά δικαστήρια έναπόκειται να προβαίνουν, κατά περίπτωση, στις αναγκαίες διερευνήσεις και, ειδικότερα, να εξακριβώνουν κατά πόσον ή

άσκηση του αποκλειστικού δικαιώματος προβολής κινηματογραφικής ταινίας ή η ένδεχόμενη καταβολή δικαιωμάτων που υπερβαίνουν την εύλογη αντιπαροχή των πραγματοποιούμενων επενδύσεων ή η αποκλειστικότητα επί υπερβολικό χρόνο σε σχέση με τις απαιτήσεις αυτές δημιουργεί τεχνητά και άδικαιολόγητα εμπόδια σε σχέση με τις ανάγκες της κινηματογραφικής βιομηχανίας, και κατά πόσον, γενικώς, η άσκηση αυτή εντός ορισμένου γεωγραφικού χώρου είναι ικανή να εμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς.

Στήν υπόθεση 262/81,

πού έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour de cassation του Βασιλείου του Βελγίου προς τό Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που έκκρεμει ενώπιον του αίτουτος δικαστηρίου μεταξύ

1. CODITEL SA, COMPAGNIE GÉNÉRALE POUR LA DIFFUSION DE LA TÉLÉVISION, έδρευούσης στις Βρυξέλλες,
2. CODITEL BRABANT SA, έδρευούσης στις Βρυξέλλες,
3. CODITEL LIÈGE SA, COMPAGNIE LIÉGEOISE POUR LA DIFFUSION DE LA TÉLÉVISION, έδρευούσης στην Λιέγη,
4. INTERMIXT, κοινωφελούς ιδρύματος, έδρεύοντος στις Βρυξέλλες,
5. UNION PROFESSIONNELLE DE RADIO ET DE TÉLÉDISTRIBUTION, έδρευούσης στο Schaerbeek,
6. INTER-RÉGIES, ASSOCIATION INTERCOMMUNALE COOPÉRATIVE, έδρευούσης στο Saint-Gilles,

άναιρεσιόντων,

και

1. CINÉ-VOG FILMS SA, έδρευούσης στο Schaerbeek,
2. CHAMBRE SYNDICALE BELGE DE LA CINÉMATOGRAPHIE, σωματείου, έδρεύοντος στο Saint-Josse-tel-Noode,
3. LES FILMS LA BOÉTIE SA, έδρευούσης στο Παρίσι,

4. SERGE PINON, συνδίκου δικαστικού διακανονισμού της άωννύμου έταιρίας Les Films La Boétie, έδρευούσης στό Παρίσι,
5. CHAMBRE SYNDICALE DES PRODUCTEURS ET EXPORTATEURS DE FILMS FRANÇAIS, έδρευούσης στό Παρίσι,

άνααιρεσιδλήτων,

ή έκδοση προδικαστικής άποφάσεως ώς πρός τήν έρμηνεία τών άρθρων 85 και 86 τής συνθήκης,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο άπό τούς J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, G. Bosco, A. Touffait και O. Due, πρόεδρους τμήματος, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, T. Koormans και U. Everling, δικαστές,

γενικός εισαγγελευς: G. Reischl

γραμματεύς: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

έκδίδει τήν άκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

I — Πραγματικά περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

Έπί τής διαφοράς μεταξύ τών έταιριών τηλεοπτικής άναμεταδόσεως Coditel και λοιποί και τής βελγικής έταιρίας διανομής κινηματογραφικών ταινιών Ciné-Vog και λοιποί, πού άφορά τήν έσωτερική βελγική νομοθεσία επί του δικαιώματος του δημιουργού προκειμένου περί κινηματογραφικών ταινιών, τό cour d'appel τών Βρυξελλών, μέ άπόφασή του τής 30ης Μαρτίου 1979, άνέβαλε τήν έκδοση όριστικής άποφά-

σεως και παρέπεμψε τήν υπόθεση στό Δικαστήριο γιά νά άποφανθει προδικαστικώς επί έρωτημάτων πού άναφέρονται στην έρμηνεία του άρθρου 59 τής συνθήκης ΕΟΚ.

Τό Δικαστήριο, στην άπόφασή του τής 18ης Μαρτίου 1980 (Coditel, 62/79, Rec. σ. 881), άπαντώντας στά έρωτήματα πού του υπεδλήθησαν έκρινε ότι:

«Η έκ μέρος του δικαιούχου επίκληση του δικαιώματος του επί τής προβολής κινηματογραφικής ταινίας σε κράτος

μέλος, προκειμένου να απαγορευθεί ή άνευ άδειας του προβολή της σε αυτό τό κράτος μέ τό σύστημα τής τηλεοπτικής άναμεταδόσεως, δέν άντίκειται στίς σχετικές μέ τήν έλεύθερη παροχή ύπηρεσιών διατάξεις τής συνθήκης, εάν ή κατ' αυτόν τόν τρόπο προβαλλομένη ταινία λαμβάνεται και άναμεταδίδεται υπό τρίτου σε άλλο κράτος μέλος κατόπιν συναινέσεως του άρχικού κατόχου του δικαιώματος.»

Ένώ ήταν έκκρεμής ένώπιον του Δικαστηρίου ή αίτηση του cour d'appel των Βρυξελλών, οι έφεσειοντες τής κυρίας δίκης ήσκησαν άναίρεση κατά τής άποφάσεως του cour d'appel, διότι δέν έφηρμωσε επί τής διαφοράς τό άρθρο 85 τής συνθήκης ΕΟΚ, έπειδή έκρινε ότι τό δικαίωμα προβολής άποτελεί μέρος του ειδικού περιεχομένου του δικαιώματος του δημιουργού.

Τά πραγματικά περιστατικά, τά όποια όδήγησαν στην ύπόθεση αυτή, έξετέθησαν ήδη έπ' ευκαιρία τής ύποθέσεως 62/69, Coditel.

Ός εκ τούτου, άρκει νά άναφερθεί ότι μέ σύμβαση τής 8ης Ιουλίου 1969 ή βελγική έταιρία διανομής κινηματογραφικών ταινιών Ciné-Vog άπέκτησε από τόν παραγωγό — τήν γαλλική έταιρία Les Films La Boétie — τό άποκλειστικό δικαίωμα δημοσίας προβολής στο Βέλγιο, επί έπτά έτη τής ταινίας μέ τόν τίτλο «Le Boucher».

Συμφωνήθη δέ ότι τό δικαίωμα προβολής τής ταινίας αυτής από τή βελγική τηλεόραση θά ήσκειτο μόνον μετά πάροδο 40 μηνών από τής πρώτης προβολής της στο Βέλγιο, ή όποία έγινε τήν 15η Μαΐου 1970.

Στή συνέχεια, ή έταιρία «Les Films La Boétie» μετεδίδασε στή γερμανική τηλεόραση τό δικαίωμα τηλεοπτικής μεταδόσεως τής έν λόγω ταινίας στήν Όμοσπονδιακή Δημοκρατία τής Γερμανίας. Έτσι, τήν 5η Ιανουαρίου 1971, ή ταινία μετεδόθη από τή

γερμανική τηλεόραση και άναμετεδόθη από τρεις βελγικές έταιρίες τηλεοπτικής άναμεταδόσεως προς τούς συνδρομητές τους στο Βέλγιο μέσω ένσυρμάτου δικτύου.

Κατόπιν άγωγής τής Ciné-Vog, τό tribunal de premiere instance των Βρυξελλών, μέ άπόφασή του τής 19ης Ιουνίου 1975, έκρινε ότι οι έταιρίες Coditel προσέβαλαν ύπαιτίως τά δικαιώματα του δημιουργού, των όποιων κάτοχος ήταν ή έταιρία Ciné-Vog.

Στήν κατ' έφεση δίκη, ή Coditel ύπεστήριξε ότι τό άποκλειστικό δικαίωμα, πού ή έταιρία «Les Films La Boétie» μετεδίδασε προς τήν Ciné-Vog, άντίκειται στίς διατάξεις τής συνθήκης περί άνταγωνισμού (άρθρο 85), άφ' ενός, και περί έλευθέρως παροχής ύπηρεσιών (άρθρο 59), άφ' έτέρου.

Μέ άπόφαση τής 30ης Μαρτίου 1979, τό cour d'appel των Βρυξελλών έκρινε ότι: Πρώτον, οι έταιρίες Coditel, δάσει τής συμβάσεως τής Βέρνης περί προστασίας λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, όπως έτροποποιήθη τήν 26η Ιουνίου 1948 στίς Βρυξέλλες και έκυρώθη μέ τό βελγικό νόμο τής 26ης Ιουνίου 1951, έπρεπε νά έχουν τήν άδεια τής Ciné-Vog για νά προβάλουν τήν 5η Ιανουαρίου 1971 μέσω των δικτύων τους τήν ταινία «Le Boucher». Δεύτερον, τό δικαίωμα προβολής άποτελεί μέρος του ειδικού περιεχομένου του δικαιώματος του δημιουργού και, ως εκ τούτου, δέν εφαρμόζεται τό άρθρο 85. Τρίτον, ό ίσχυρισμός εκ του άρθρου 59 τής συνθήκης θέτει πρόβλημα έρμηνείας τής διατάξεως αυτής πού συνεπάγεται τήν παραπομπή ένώπιον του Δικαστηρίου.

Οι έφεσειοντες τής κυρίας δίκης ήσκησαν άναίρεση κατά των δύο πρώτων διατάξεων τής άποφάσεως του cour d'appel των Βρυξελλών.

Μέ άπόφαση τής 3ης Σεπτεμβρίου 1981, τό Cour de cassation του Βελγίου, άφ' ενός μέν

απέριψε τόν Ισχυρισμό περί παραβάσεως τής συμβάσεως τής Βέρνης, άφ' έτέρου δέ, κρίνοντας ότι ό Ισχυρισμός περί παραβάσεως τών άρθρων 36 και 85 τής συνθήκης ΕΟΚ θέτει ζήτημα έρμηνείας του κοινοτικού δικαίου, ανέβαλε τήν έκδοση οριστικής άποφάσεως και υπέβαλε προς τό Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 τής συνθήκης, τό ακόλουθο προδικαστικό έρώτημα:

«Όταν μία εταιρία στήν όποία ανήκουν τά δικαιώματα έκμεταλλεύσεως μιås κινηματογραφικής ταινίας μεταδίδάζει συμβατικά σέ εταιρία άλλου κράτους μέλος τό άποκλειστικό δικαίωμα προβολής αυτής τής ταινίας στό έν λόγω κράτος μέλος γιά όρισμένη περίοδο, δύναται ή σύμβαση αυτή, λόγω τών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων πού συνεπάγεται και του οικονομικού και νομικού συνειρμού έντός του όποίου εντάσσεται, νά συνιστά απαγορευόμενη συμφωνία, άπόφαση ή έναρμονισμένη πρακτική μεταξύ έπιχειρήσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφοι 1 και 2 τής συνθήκης ή μήπως οι διατάξεις αυτές είναι άνεφάρμοστες, είτε διότι τό δικαίωμα προβολής τής ταινίας αποτελεί μέρος του είδικου περιεχομένου του δικαιώματος του δημιουργού και, συνεπώς, τό άρθρο 36 τής συνθήκης καλύπει τήν εφαρμογή του άρθρου 85, είτε διότι τό δικαίωμα προβολής πού έπικαλείται ό δικαιούχος άπορρέει από σύστημα κανόνων δικαίου πού του άπονέμει προστασία erga omnes και δέν περιέχει τά στοιχεία τής συμφωνίας και τής έναρμονισμένης πρακτικής του άρθρου 85.»

Ή άπόφαση περί παραπομπής έπρωτοκολλήθη στή γραμματεία του Δικαστηρίου τήν 30ή Σεπτεμβρίου 1981.

Σύμφωνα προς τό άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Όργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις οι άναιρεσιόντες τής κυρίας δίκης έκπροσωπούμενοι από τους G. Kirshen, A. Braun, F. Herbert, A. de Caluwé,

δικηγόρους Βρυξελλών και τόν J. Dyck, δικηγόρο Άμβέρσας, οι άναιρεσιόλητοι Ciné-Vog και Chambre syndicale belge de la cinématographie, έκπροσωπούμενοι από τόν P. Demoulin, δικηγόρο Βρυξελλών, ή κυβέρνηση τής Γαλλικής Δημοκρατίας, έκπροσωπούμενη από τήν Maryse Aulagnon, ή όλλανδική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τόν F. Italianer, ή κυβέρνηση του Ήνωμένου Βασιλείου, έκπροσωπούμενη από τόν J. D. Howes του Treasury Solicitor's Department, έπικουρούμενο από τόν R. Jacob Q. C., barrister και από τήν Έπιτροπή τών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έκπροσωπούμενη από τόν N. Koch, νομικό σύμβουλο και τόν E. de March, μέλος τής νομικής τής υπηρεσίας.

Κατόπιν έκθέσεως του είσηγητου δικαστου και μετ' άκρόαση του γενικού εισαγγελέως, τό Δικαστήριο άπεφάσισε τήν έναρξη τής προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή άποδείξεων.

II — Παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει του άρθρου 20 του Πρωτοκόλλου περί του Όργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ

A — Παρατηρήσεις τών άναιρεσιόντων τής κυρίας δίκης

Οι άναιρεσιόντες τής κυρίας δίκης μετά τήν μνεία του συλλογισμού δάσει του όποίου τό cour d'appel Βρυξελλών άπέκλεισε τήν εφαρμογή στήν προκειμένη ύπόθεση του άρθρου 85 τής συνθήκης ΕΟΚ, άναφέρουν τά πέντε σκέλη του λόγου άναίρεσας κατά τής άποφάσεως:

— Πρώτο σκέλος: Ή άπόφαση του cour d'appel τών Βρυξελλών άποτελεί έσφαλμένη έρμηνεία τών άρθρων 85 και 36, διότι τό άρθρο 36 δέν περιορίζει τό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85·

- Δεύτερο σκέλος: Τό cour d'appel δέν έλαβε ύπ' όψη του τό σωρευτικό αποτέλεσμα των παραλλήλων συμφωνιών πού έχουν συναφθει στόν έν λόγω τομέα·
- Τρίτο σκέλος: Τό cour d'appel έξετιμήσε κακώς τόν άδιαίρετο χαρακτήρα της άποκλειστικότητας από τό σύνολο της συμφωνίας·
- Τέταρτο σκέλος: Τό cour d'appel έρμήνευσε κακώς τό αποτέλεσμα της άκυρότητας της άποκλειστικότητας·
- Πέμπτο σκέλος: Τό cour d'appel δέν έκρινε τόν ισχυρισμό περί ύπάρξεως, στην σύμβαση, ρήτρας πού εισάγει διακρίσεις.

Στή συνέχεια, οι άναιρεσειόντες της κυρίας δίκης έξετάζουν τό έρώτημα τό όποιο υπέβαλε τό βελγικό Cour de cassation και ύποστηρίζουν ότι θά άρκουσε άρνητική άπάντηση στό δεύτερο σκέλος του διαζευκτικώς ύποβληθέντος έρωτήματος για να άσκήσει έλεγχο τό Cour de cassation επί της άποφάσεως του cour d'appel, τό δέ Δικαστήριο θά ήδύνατο τότε να μήν άπαντήσει επί του πρώτου σκέλους του έρωτήματος· όμως, οι άναιρεσειόντες της κυρίας δίκης έμμένουν στην ανάγκη να έκδοθει άπόφαση του Δικαστηρίου επί του πρώτου σκέλους του ύποβληθέντος έρωτήματος προκειμένου να άποφευχθει παράταση της διαδικασίας ένώπιον των έθνικών δικαστηρίων.

Γιά τόν λόγο αυτό, οι άναιρεσειόντες της κυρίας δίκης έξετάζουν, πρώτον, τό γενικό ζήτημα της σχέσεως μεταξύ του άρθρου 36 και του άρθρου 85 και, δεύτερον, τό ζήτημα του νομικού χαρακτηρισμού του προβαλλόμενου δικαιώματος του δικαιοδόχου υπό τό πρισμα του άρθρου 85.

- α) 'Η σχέση μεταξύ των άρθρων 36 και 85 της συνθήκης ΕΟΚ

'Η θεωρία φαίνεται να είναι σχετική σύμφωνη ως προς τό ότι τό άρθρο 36 δέν

έμποδίζει την έφαρμογή του άρθρου 85. 'Αντίθετα, τό ζήτημα «της άκριβούς εκτάσεως του πεδίου έφαρμογής της άπαγορευσεως του άρθρου 85 επί των προστατευόμενων από τό άρθρο 36 δικαιωμάτων, παραμένει υπό συζήτηση», ή δέ διαφωνία συνίσταται άκριβώς στη σημασία της διακρίσεως την όποία κάνει τό Δικαστήριο, ανάμεσα στην ύπαρξη και στην άσκηση του δικαιώματος, καθώς επίσης και στην αναφορά του ειδικού περιεχομένου του.

Οι άναιρεσειόντες της κυρίας δίκης αναφέρονται, στη συνέχεια, μέσω της νομολογίας του Δικαστηρίου, στη λειτουργία του άρθρου 36 της συνθήκης ΕΟΚ. Τό άρθρο αυτό δέν έπιφυλάσσει άρμοδιότητα στα κράτη μέλη, τό δέ Δικαστήριο τό έχει έρμηνεύσει πάντοτε συσταλτικά και, έν πάση περιπτώσει, θά ήδύνατο να εισάγει έξαιρεση μόνον στην άρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας ένω οι λοιποί κανόνες της συνθήκης διατηρούν πλήρη ισχύ· τέλος, τά περιοριστικά μέτρα θά πρέπει να είναι αίτιολογημένα.

Οι άρχές αυτές εφαρμόζονται προφανώς στόν τομέα της βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι άναιρεσειόντες της κυρίας δίκης αναφέρουν επί του θέματος ότι, στην πράξη, όταν ό κάτοχος δικαιώματος βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας καταφεύγει στην προστασία πού του παρέχει ή έθνική νομοθεσία, τουτό δέν σημαίνει σύγκρουση προς τό άρθρο 30, και συνεπώς προσφυγή στο άρθρο 36, παρά «μόνον όταν άποσκοπει στην παρεμπόδιση εισαγωγών από άλλο κράτος μέλος». Μία τέτοια παρέμβαση θά έχει άναγκαστικά ως συνέπεια από οικονομικής άπόψεως τόν περιορισμό του άνταγωνισμού, αλλά τό άρθρο 85 δέν θά εφαρμολογηθεί παρά μόνον υπό την προϋπόθεση «ότι ή προσφυγή στο δικαίωμα αυτό άποτελει τό άντικείμενο, τό μέσο ή τή συνέπεια μιās συμφωνίας, άποφάσεως ή έναρμονισμένης πρακτικής ή όποια, άπαγορεύοντας τις εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη προϊόντων πού έκυκλοφόρησαν νομίμως στο έμπόριο έντός των κρατών

αὐτῶν, ἔχει ὡς συνέπεια τὴν κατανομὴ τῆς ἀγορᾶς».

Ἐξ ἄλλου, οἱ κανόνες ἀνταγωνισμοῦ δὲν ἀποβλέπουν μόνον στὴν παρεμπόδιση κατανομῆς τῶν ἐθνικῶν ἀγορῶν ἀλλὰ, ἐπίσης, στὴ διατήρηση πραγματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει, κατὰ τοὺς ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης ὅτι ὁ στόχος καὶ τὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων ἀνταγωνισμοῦ «εἶναι εὐρύτεροι ἀπὸ τὸ στόχο καὶ τὸ πεδίο ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων περὶ ἐλεύθερης κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων, κατὰ τὸ μέρος πού αὐτοὶ ἀφοροῦν τὶς ἐπιχειρήσεις».

Ἐν τούτοις, εἶναι δυνατόν νά ἀναφερθοῦν κάποιες συσχετίσεις στὴν ἐρμηνεία καὶ στὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀρθρῶν 30 καὶ 85, κυρίως, κατὰ τὸ ὅτι διατηρεῖται ἡ δυνατότης περιοριστικῶν παρεμβάσεων κάτω ἀπὸ τὶς ἀκριδῶς καθορισμένες προϋποθέσεις τοῦ ἀρθροῦ 36 καὶ τοῦ ἀρθροῦ 85, παράγραφος 3, ἀντιστοίχως, καὶ ὅτι, στίς δύο περιπτώσεις, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐξαιρετικῆς διατάξεως ὑπόκειται στὸν κανόνα τῆς ἀναλογικότητος.

Κατὰ τοὺς ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης τέσσερις ἀρχές προκύπτουν ὅσον ἀφορᾷ τὴ σχέση μεταξύ τῶν ἀρθρῶν 36 καὶ 85:

- 1) Τὸ ἀρθρο 36, ὡς διάταξη πού εἰσάγει μόνον ἐξαιρεση στὴν ἀρχὴ τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων, δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἀρθροῦ 85.
- 2) Ὄταν ἡ ἄσκηση τοῦ προβαλλομένου δικαιώματος βιομηχανικῆς ἢ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας εἶναι τὸ ἀντικείμενο, τὸ μέσο ἢ ἡ συνέπεια μιᾶς συμφωνίας, πού περιορίζει τὸν ἀνταγωνισμό, ἡ ἐξέταση τῆς νόμιμης ἀσκήσεως του πρέπει νά ἀφορᾷ, ἐπίσης, τὴ δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 85.
- 3) Τὸ δικαίωμα τῆς βιομηχανικῆς ἢ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας δὲν ἐξαιρεῖται κατὰ γενικό τρόπο ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἀρθροῦ 85.
- 4) Πάντως, τὸ ἀρθρο 85, παράγραφος 3, ἐγγυᾶται μέχρις ἐνός σημείου, ὅτι τὰ συμφέροντα τὰ ὁποῖα προστατεύονται

ἀπὸ τὸ ἀρθρο 36, στὸ πεδίο τῆς ἐλεύθερης κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων, δύνανται ἐπίσης νά προστατευθοῦν στὰ πλαίσια τοῦ ἀρθροῦ 85.

Οἱ ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης προτείνουν, κατὰ συνέπεια, τὴν ἀκόλουθη ἀπάντηση στὸ σκέλος αὐτὸ τοῦ ἐρωτήματος πού ὑπέβαλε τὸ Cour de cassation:

«Τὸ ἀρθρο 36 ἀποτελεῖ ἐξαιρεση στὴν ἐφαρμογὴ μόνον τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἐλεύθερη κυκλοφορία ἐμπορευμάτων διατάξεων τῆς συνθήκης. Οἱ κανόνες περὶ ἀνταγωνισμοῦ ἐφαρμόζονται πλήρως. Τὸ δικαίωμα βιομηχανικῆς ἢ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας ὑπόκειται στὴν ἀπαγόρευση τοῦ ἀρθροῦ 85, ἐφ' ὅσον εἶναι τὸ ἀντικείμενο, τὸ μέσο ἢ ἡ συνέπεια μιᾶς συμφωνίας πού περιορίζει τὸν ἀνταγωνισμό.»

- 6) Ὁ νομικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ προβαλλομένου δικαιώματος τοῦ δικαιοδόχου ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ ἀρθροῦ 85

Κατὰ τοὺς ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης, τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ θέτουν πρόβλημα μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 85, ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα ἐκπηγάξει ἀπὸ σύστημα κανόνων δικαίου. Ἐάν τὸ ἐρώτημα ἐρμηνεύετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ δημιουργοῦσε τὴν ἀπορία «πού εὐρίσκεται, στὴν προκειμένη ὑπόθεση, ἡ ὀριοθέτηση μεταξύ ὑπάρξεως καὶ ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ». Κατὰ συνέπεια τὸ ἴδιο τὸ Δικαστήριον, ἐπιχειρώντας τὴ διάκριση, ἔχει κρίνει ὅτι ἡ ἄσκηση ἐνός τέτοιου δικαιώματος εἶναι δυνατόν νά ἐμπίπτει στίς ἀπαγορεύσεις τῆς συνθήκης, ἐφ' ὅσον παρίσταται ὡς τὸ ἀντικείμενο, τὸ μέσο ἢ ἡ συνέπεια μιᾶς συμφωνίας, ἀποφάσεως ἢ ἐναρμονισμένης πρακτικῆς. Ἐξ ἄλλου, ἐφ' ὅσον στὴν προκειμένη ὑπόθεση τὸ προβαλλόμενον ἀπὸ τὴν Ciné-Vog δικαίωμα πνευματικῆς ἰδιοκτησίας γεννᾶται ἐκ συμβάσεως, ἐπιβάλλεται ἡ ἐξέταση τῆς συμβάσεως ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦ ἀρθροῦ 85.

Οἱ ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης, προκειμένου νά προβοῦν στὴν ἐξέταση αὐτὴ, θέτουν κατ' ἀρχάς τὸ ζήτημα τοῦ νομικοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ἐπιδικοῦ συμβάσεως.

Κατ' αὐτούς, ὁ νομικός αὐτός χαρακτηρισμός ἦταν πάντοτε ἀμφιλεγόμενος. Πράγματι, ἡ ἀποκαλούμενη ὑπὸ τῶν διαδίκων «ἀποκλειστική ἐντολή πρὸς προβολή» ἐχαρακτηρίσθη ἀπὸ τὸ *cour d'appel* ὡς «προσαρινὴ καὶ περιορισμένη μεταβίβαση» — νομικὸ χαρακτηρισμὸν τὸν ὁποῖο υἱοθέτησε τὸ Δικαστήριον στὴν ὑπόθεσιν 62/79 — ἐνῶ, κατὰ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἐπρόκειτο γιὰ σύμβαση ἀδείας ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Οἱ ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης συντάσσονται ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὴν ἀποψη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τονίζουν ὅτι, εἴτε πρόκειται γιὰ σύμβαση ἀδείας ἐκμεταλλεύσεως εἴτε γιὰ μεταβίβαση, πρόκειται, ἐν πάσῃ περιπτώσει, γιὰ σύμβαση πού σαφῶς περιορίζει τὸν ἀνταγωνισμό, ὄχι μόνον ἐπειδὴ περιέχει ρήτρα ἀποκλειστικότητας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπίσης περιλαμβάνεται, ἕνας πρῶτος ὅρος στὰ ἄρθρα 7 καὶ 8 ὁ ὁποῖος ὀρίζει τὸ ποσοστὸ ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων πού ἀναλογεῖ στὴν ταινία «Le Boucher», σὲ περίπτωσιν προβολῆς τῆς, ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἄλλη ταινία ἢ μὲ ταινίες μικροῦ μήκους, πού προβάλλονται συμπληρωματικῶς, καὶ ἕνας δευτέρος ὅρος κατὰ τὸν ὁποῖο τὰ δικαιώματα τηλεοπτικῆς μεταδόσεως ἀπὸ τὴν τηλεόραση τοῦ Λουξεμβούργου δὲν εἶναι ἐκμεταλλεύσιμα παρὰ μόνον μετὰ πάροδο 32 μηνῶν ἀπὸ τῆς προβολῆς ἀπὸ τὴν βελγικὴ τηλεόραση. Ἡ τελευταία αὕτη ρήτρα, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει ἄνιστους ὅρους ἐπὶ ἰσοδυνάμων παροχῶν, ἀπαγορεύεται ρητῶς ἀπὸ τὸ ἄρθρον 85, δ).

Ἐξετάζοντας στὴ συνέχεια τὸ νόμιμον τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος πού μετεβιβάσθη πρὸς τὴν *Ciné-Vog*, οἱ ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ παραχώρηση ἀδείας ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἡ συνδεδεμένη μὲ αὐτὴν ἀποκλειστικότης δὲν ἀναφέρονται σὲ καμμία περίπτωσιν στὴν ὑπαρξὴ δικαιωμάτων διομηχανικῆς ἰδιοκτησίας ἀλλὰ μόνον στὴν ἄσκησίν τῶν. Ἔτσι, ἡ ἀποκλειστικότης, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ σύμβαση ἢ ἀπὸ ἐναρμονισμένη πρακτικὴ, ἐμπίπτει στὸ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ ἁρθροῦ 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Οἱ ἄρχες αὐτές ἰσχύουν ἐπίσης, καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα

τοῦ δημιουργοῦ, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ σχετικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ κρίσις αὕτη, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τὴν ἀποκλειστικότητα ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ ἁρθροῦ 85, δὲν διαφέρει οὐσιωδῶς εἴτε πρόκειται γιὰ ἀποκλειστικὴ ἐκχώρηση εἴτε γιὰ ἄδεια ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Οἱ ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ ἀποψὴ τους αὕτη ἐνισχύεται ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου τῆς 27ης Μαρτίου 1974 (BNT.-SABAM ὑπόθ. 127/73, Rec. σ. 313) καὶ τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1979 (Greenwich, ὑπόθ. 22/79, Rec. σ. 3275).

Τέλος, οἱ ἀναιρεσεῖοντες ὑποστηρίζουν ὅτι, ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ τὴ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ἡ κρίσις περὶ τοῦ περιοριστικοῦ ἀποτελέσματος μίας συμβάσεως πρέπει νὰ ἀφορᾷ τὸ πραγματικὸ πλαίσιο καὶ ἡ ὑπαρξὴ παρεμφερῶν συμβάσεων ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἰκανὸν γιὰ τὴ συγκρότηση τοῦ νομικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συνειρημοῦ μέσα στὸ ὁποῖο μία σύμβαση δύναται νὰ κριθεῖ (βλ. ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1967, *Brasserie de Haecht* κατὰ *Wilkin*, ὑπόθ. 23/67, Rec. σ. 525 καὶ ἀπόφασιν τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1977, *Metro* κατὰ Ἐπιτροπῆς, ὑπόθ. 26/76, Rec. σ. 1875). Κατὰ συνέπεια, στὴν προκειμένη περίπτωσιν, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἡ συναφθεῖσα μὲ τὴν γερμανικὴ τηλεόραση σύμβαση, καθὼς ἐπίσης καὶ ἄλλες συμβάσεις μεταβιβάσεως δικαιωμάτων κινηματογραφικῆς καὶ τηλεοπτικῆς προβολῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως, διότι, κατὰ τοὺς ἀναιρεσεῖοντες τῆς κυρίας δίκης εἶναι «βέβαιο στὴν πράξιν ὅτι, σὲ ἄλλα κράτη μέλη, ἔχουν συναφθεῖ παρεμφερεῖς συμβάσεις οἱ ὁποῖες περιέχουν ἀνάλογους περιορισμούς». Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνός μὲν τῆς ἀποκλειστικότητας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ὄρων περὶ κατανομῆς τῶν ἐσόδων, ἕνα τέτοιον δίκτυον συμβάσεων ἔχει ὡς συνέπεια τουλάχιστον τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Θὰ ἦταν ἐπίσης χρήσιμο νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἡ φήμη τοῦ σκηνοθέτου καὶ τῶν κυριοτέρων ἠθοποιῶν καθὼς καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν προτίμησις τῆς ἀγορᾶς.

Τέλος, οι άνααιρεσειόντες τής κυρίας δίκης ύποστηρίζουν ότι ή άπόφαση επί τής ύποθέσεως 62/79 δέν τροποποιεί τά αίτήματά τους όσον άφορά τό παράνομο τής άποκλειστικής μεταδιδάσεως, λόγω τής αντίθέσεώς της πρός τό άρθρο 85, παράγραφος 1. Πράγματι, ή άπόφαση αυτή άφορά τό θέμα τής ελεύθερης παροχής ύπηρεσιών και έξεδόθη στό πλαίσιο μιάς προδικαστικής ύποθέσεως. Βέβαια, στήν ύπόθεση αυτή, είχε τεθεί ύπό κρίση μόνον ή νομιμότης τής άπαγορεύσεως τής τηλεοπτικής άναμεταδόσεως και, κατά συνέπεια, τό Δικαστήριο έκρινε έπ' αυτού και όχι επί του θέματος τό όποιο άποτελεί άντικείμενο του προκειμένου προδικαστικού έρωτήματος του βελγικού Cour de cassation, δηλαδή, επί τής νομιμότητος, ύπό τό πρίσμα του άρθρου 85, τής πλήρους άποκλειστικότητας προβολής, όχι μόνον όσον άφορά τίς άναμεταδόσεις τηλεοπτικών έκπομπών πού είναι κατά τόπον περιορισμένες σε ένα κράτος μέλος, αλλά, επίσης, κατά όσον άφορά τήν άπ' εύθείας τηλεοπτική άναμετάδοση και, πρό πάντων, τήν κινηματογραφική έκμετάλλευση από άλλους έπιχειρηματίες.

Οι άνααιρεσειόντες τής κυρίας δίκης ύποστηρίζουν, επίσης, όπως έχει άποφασίσει και τό Δικαστήριο, ότι, εάν τό άποφασιστικό στοιχείο του δικαιώματος κινηματογραφικής προβολής είναι ή δυνατότης του κατόχου του δικαιώματος νά άπαιτεί περιοδικώς τήν καταβολή δικαιωμάτων, ή άποκλειστική άσκηση του από έναν άντισυμβαλλόμενο δέν είναι συνυφασμένη μέ τήν δυνατότητα αυτή, και συνεπώς μέ τήν ύπαρξη του δικαιώματος.

Κατά συνέπεια, οι άνααιρεσειόντες τής κυρίας δίκης προτείνουν τήν άκόλουθη άπάντηση στό δεύτερο σκέλος του έρωτήματος πού ύπέβαλε τό Cour de cassation:

«Έφ' όσον τό δικαίωμα προβολής, τό όποιο επικαλείται ό δικαιούχος, είναι τό άντικείμενο, τό μέσο ή ή συνέπεια μιάς συμφωνίας πού περιορίζει τόν άνταγωνισμό, τόσο εκ του άντικειμένου της — έπειδή περιέχει μία ρήτρα άποκλειστικότητας, πρόσθετες παροχές και όρους πού εισάγουν διακρίσεις — όσο και εκ του νομικού και οικονομικού

συνειρμού μέσα στόν όποιο εντάσσεται ή συμφωνία αυτή, τότε τό σύννομον του έν λόγω δικαιώματος πρός τό άρθρο 85 δέν είναι δυνατόν νά μήν ξεετάζεται μέ τήν αίτιολογία ότι τό δικαίωμα αυτό έκπηγάξει από σύστημα κανόνων δικαιου.»

B — Γραπτές παρατηρήσεις τής Έπιτροπής

Η Έπιτροπή παρατηρεί, κατ' άρχάς, ότι ή λειτουργία του δικαιώματος έκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών έργων είναι ή δυνατότης του κατόχου του νά έκμεταλλεύεται οικονομικά τό έργο του και νά πορίζεται ένα εύλογο κέρδος. Πρός τοτου, διαθέτει διαφόρους τρόπους, μεταξύ των όποιων και τίς συμβάσεις άδειας άποκλειστικής έκμεταλλεύσεως. Βέβαια, «άν και περιττεύει οιαδήποτε άναφορά στήν προστασία του δικαιούχου ως πρός τίς συμβάσεις άδειας άπλης έκμεταλλεύσεως, έν τούτοις, ύπάρχει κάθε λόγος νά τεθεί θέμα περί έφαρμογής του άρθρου 85 τής συνθήκης ΕΟΚ στήν περίπτωση άδειών άποκλειστικής έκμεταλλεύσεως».

Πράγματι, στίς περιπτώσεις άποκλειστικής άδειας έκμεταλλεύσεως, μόνον ό δικαιούχος δύναται νά άσκήσει τίς έξουσίες πού άνάγονται στό δικαίωμα του δημιουργού, ένω ό αρχικός κάτοχος δέν δύναται νά χορηγήσει άλλες άδειες έκμεταλλεύσεως και, ένδεχομένως, νά έκμεταλλευθεί ό ίδιος τό έργο του έντός τής χώρας αυτής.

Στήν περίπτωση αυτή, πρόκειται για χαρακτηριστικούς περιορισμούς στήν ελευθερία άναπτύξεως οικονομικής δραστηριότητας, οι όποιοι καθορίζουν, κατά γενικό τρόπο, τήν έφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1 τής συνθήκης.

Άλλωστε, ό σκοπός μιάς τέτοιας ρήτρας άποκλειστικότητας είναι ή παρεμπόδιση του ένδεχομένου άνταγωνισμού εκ μέρους τρίτων έπιχειρηματιών.

Υπό τίς συνθήκες αυτές, και όπως προκύπτει από τήν πρακτική τής Έπιτροπής στόν τομέα των άδειών άποκλειστικής

έκμεταλλεύσεως διπλωμάτων εūρεσιτεχνίας, οι άδειες αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών έργων επιφέρουν περιορισμό στον ανταγωνισμό, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1 της συνθήκης.

Βέβαια, στον τομέα του ανταγωνισμού πρέπει να εφαρμόζεται, επίσης, η έγγυση περί της υπάρξεως του δικαιώματος διομηχανικής και έμπορικης ιδιοκτησίας, η οποία παρέχεται από το άρθρο 36 της συνθήκης. Έν τούτοις, σύμφωνα με αυτήν την γενική αρχή, η άσκηση των δικαιωμάτων επί σήματος ή διπλώματος εūρεσιτεχνίας εξαιρείται από τις συνέπειες του άρθρου 85, στο μέτρο μόνο που η εφαρμογή του άρθρου αυτού προσβάλλει το ειδικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων αυτών. Άποδεικνύεται συνεπώς εύκολα ότι η βασική λειτουργία των δικαιωμάτων έκμεταλλεύσεως κινηματογραφικών έργων δεν είναι η έκμετάλλευση από ένα πρόσωπο, αλλά είναι η έκμετάλλευση από την οποία αποκλείονται οι τρίτοι στους οποίους δεν έχει χορηγηθεί άδεια και, έφ' όσον η παροχή άδειών αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως δεν έμποδίζει το δικαίωμα του αρχικού κατόχου να αποκλείει τους τρίτους αλλά την έλευθερία της κατά βούληση άσκήσεως του δικαιώματός τους, οι περιορισμοί που συνεπάγονται δεν δύνανται να άφορούν το «μονοπώλιο δραστηριότητας» του αρχικού κατόχου.

Έτσι, κατά την Έπιτροπή, η διά συμβάσεως παραίτηση από την έλευθερία έκμεταλλεύσεως του δικαιώματος του δημιουργού της ταινίας δεν άποτελεί άσκηση αλλά άκριβώς άποποίηση αυτού του δικαιώματος από τον κάτοχό του. Έξ αυτού προκύπτει ότι «η άποψη, σύμφωνα με την οποία οι άδειες αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως περιορίζουν τον ανταγωνισμό, όχι μόνο δεν προσβάλλει το ειδικό περιεχόμενο του δικαιώματος, αλλά και προστατεύει την έλευθερία της από τον κάτοχο έκμεταλλεύσεως έναντι των συμβατικών περιορισμών».

Έπειτα, η Έπιτροπή άπορρίπτει το οικονομικό και έμπορικό έπιχείρημα υπέρ της

άποκλειστικότητας στον τομέα του κινηματογράφου, υποστηρίζοντας ότι, έφ' όσον το έπιχείρημα περί χρηματοδοτήσεως της κινηματογραφικής παραγωγής δικαιολογεί τις συμβάσεις αποκλειστικότητας, αυτό συνιστά άποδείξη περί του ότι η άδεια αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως άποσκοπει στην προστασία του λαβόντος την άδεια έναντι του ανταγωνισμού άλλων ένδεχομένων δικαιούχων. Άντίθετα, τέτοια περιστατικά δύνανται, ένδεχομένως, να δικαιολογηθούν εξάιρεση βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3.

Τέλος, στο μέτρο που η άποκλειστικότητα συνιστά περιορισμό στην έλευθερία του κατόχου του δικαιώματος, δεν θά είχε καμμία επίπτωση στην προκειμένη περίπτωση το γεγονός ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των λογοτεχνικών ή καλλιτεχνικών έργων των οποίων η διάθεση προς το κοινό ταυτίζεται με την κυκλοφορία του υλικού υποθέματος του έργου και αυτών των οποίων η παρουσίαση προς το κοινό γίνεται μέσω προβολής, δηλαδή χωρίς την μεσολάβηση υλικού υποθέματος.

Έν τούτοις, εάν η ρήτρα άποκλειστικότητας που υπάρχει σε συμφωνία άδειας έκμεταλλεύσεως του δικαιώματος προβολής ταινίας συνιστά περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 85 της συνθήκης, προκειμένου αυτή να έμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, πρέπει να πληρούνται και οι άλλες προϋποθέσεις που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή, ιδίως, ότι «ο περιορισμός αυτός του ανταγωνισμού να είναι άισθητός, να δύναται να επηρεάσει το έμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και το άποτέλεσμα αυτό επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών να είναι κι αυτό επίσης άισθητό». Έτσι, το ζήτημα αν μία συμφωνία έμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, εξαρτάται λιγότερο από τη νομική φύση της και περισσότερο από τα άποτελέσματά της επί του ανταγωνισμού, επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Η κρίση συνεπώς του τελευταίου αυτού στοιχείου υπάγεται στην άρμοδιότητα των έθνικών δικαστηρίων.

Κατά συνέπεια, η Έπιτροπή κρίνει ότι, στο έρώτημα πού υπέβαλε τό Cour de cassation του Βελγίου, δύναται νά δοθεί ή ακόλουθη απάντηση:

«Η ύποχρέωση παροχής αποκλειστικότητας, στην οποία υπεδλήθη μία εταιρία, κάτοχος των δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως κινηματογραφικής ταινίας, υπέρ εταιρίας άλλου κράτους μέλους, διά μεταβιβάσεως στην εταιρία αυτή του δικαιώματος προβολής της ταινίας εντός του κράτους αυτού, συνιστά μία συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων πού έχει ως αντικείμενο τόν περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1 της συνθήκης. Η συμφωνία αυτή είναι δυνατόν νά συνιστά άπγορευμένη συμφωνία, άποφαση ή περίπτωση έναρμονισμένης πρακτικής και επομένως, νά είναι άκυρη κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού, έφ' όσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις πού προβλέπονται από τό άρθρο 85 της συνθήκης.»

Γ' — Γραπτές παρατηρήσεις των άνααιρεσιδλήτων της κυρίας δίκης

Κατά τούς άνααιρεσιδλήτους της κυρίας δίκης, τό έρώτημα, τό όποιο υπέβαλε τό βελγικό Cour de cassation, άφορά κατά πλεόν ή επίμαχη σύμβαση είναι άπολύτως άκυρη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης, έπειδή ή έν λόγω σύμβαση περιλαμβάνει τήν παροχή της αποκλειστικότητας του δικαιώματος προβολής της ταινίας, τόν περιορισμό της αποκλειστικότητας αυτής εντός του έδάφους ενός κράτους μέλους και τήν παράλληλη παροχή αποκλειστικότητας σέ άλλους επιχειρηματίες για άλλες χώρες της Κοινής Άγοράς. Τά χαρακτηριστικά αυτά, βέβαια, δέν δικαιολογούν τήν εφαρμογή του άρθρου 85, διότι είναι συνυφασμένα πρós τή φύση του δικαιώματος προβολής της ταινίας, πού είναι δικαίωμα του δημιουργού, αποκλειστικό από τή φύση του και πού δύναται νά άσκειται όσάκις, γίνεται προβολή. Επί πλέον, τό δικαίωμα αυτό πρέπει νά παραμείνει αποκλειστικό και ως πρós τούς ειδικούς διαδόχους, δικαιοδόχους ή λαβόντες άδεια εκμεταλλεύσεως, και για γεωγραφικές περιοχές πού ένδεχομένως συμπίπτουν μέ τά κράτη μέλη,

στό μέτρο πού επιδιώκεται μία άρμονική εκμετάλλευση πού προστατεύει τά νόμιμα συμφέροντα του ευρωπαϊκού κινηματογράφου.

Έπ' αυτού, οι άνααιρεσιδλήτοι της κυρίας δίκης, αναφέρουν τούς κανόνες χρηματοδοτήσεως του ευρωπαϊκού κινηματογράφου. Η ευρωπαϊκή παραγωγή δέν είναι δυνατή χωρίς τήν οικονομική συμμετοχή των επιχειρήσεων διανομής. Αυτές όμως δέν προκαταβάλλουν ποσά, παρά μόνον στό μέτρο πού ό κάθε έγκατεστημένος σέ μία όρισμένη χώρα επιχειρηματίας «έχει τήν δεβαιότητα ότι είναι ό μοναδικός ό όποίος δύναται νά προβάλλει τήν χρηματοδοτούμενη ταινία εντός του έδάφους στό όποιο άσκει τή δραστηριότητά του». Έτσι, ή αποκλειστικότητα άσκήσεως του δικαιώματος προβολής, «ή όποια είναι συνυφασμένη πρós στό δικαίωμα αυτό», πρέπει νά δύναται νά μεταβιβάσθαι από τόν παραγωγό πρós τόν επιχειρηματία διανομής, διότι είναι ό άναγκαίος όρος του κινδύνου πού ό τελευταίος αυτός αναλαμβάνει νά διατρέξει.

Οι άνααιρεσιδλήτοι της κυρίας δίκης υποστηρίζουν ότι εάν ό επιχειρηματίας διανομής δέν δύναται νά απολαύει πλέον της αποκλειστικότητας, ό Ευρωπαίος παραγωγός δέν θά χρηματοδοτηθεί κι αυτός πλέον εκ μέρους του άνωτέρω επιχειρηματία, πράγμα πού θά οδηγήσει στην καταστροφή του ευρωπαϊκού κινηματογράφου πρós όφελος άμερικανικών ταινιών, οι όποιες θά προβάλλονται στις αίθουσες όλοκλήρου του κόσμου, μέσω εταιριών διανομής πού θά διαθέτουν κατά 100 % θυγατρικές εταιρίες σέ κάθε κράτος μέλος, έκφεύγοντας έτσι από τήν εφαρμογή του άρθρου 85 της συνθήκης. Κατά συνέπεια, και στό μέτρο πού είναι εύλογη ή σκέψη ότι σκοπός της κοινοτικής ρυθμίσεως δέν θά ήταν ή καταστροφή μιας ευρωπαϊκής οικονομικής και καλλιτεχνικής δραστηριότητας, «τά πραγματικά περιστατικά είναι αντίθετα πρós τήν εφαρμογή του άρθρου 85 της συνθήκης στην προκειμένη περίπτωση».

Άλλά και τό δικαίο συνάδει πρós τά πραγματικά περιστατικά και πρós τοúτο άρκεί ή άνάγνωση των σκέψεων της αποφάσεως

62/79. Πράγματι, όπως προκύπτει από την σκέψη 11, η αντίρρηση περί πιθανής κατανομής της αγοράς δεν δύναται να γίνει δεκτή όσον αφορά τα δικαιώματα προβολής.

Τό Δικαστήριο, στη σκέψη 12, διακρίνοντας το έργο από το υλικό υπόθεμά του και πραγματευόμενο κατά διαφορετικό τρόπο την προβολή του έργου — ή μόνη ή όποια είναι υπό συζήτηση εν προκειμένω — και την κυκλοφορία του υλικού υποθέματος του έργου, έδεχθη τό νόμιμο της αποκλειστικότητας ή όποια συνδέεται προς τά δικαιώματα προβολής.

Στή σκέψη 13, τό Δικαστήριο έδέχθη ότι ή άσκηση του δικαιώματος προβολής νομίμως άμείβεται μέ περιοδική καταβολή δικαιωμάτων όφειλομένων ως αντάλλαγμα γιά την παροχή άδειας προβολής της ταινίας, ανάλογα προς τόν πραγματικό ή πιθανό αριθμό προβολών· συνεπώς, χωρίς την αποκλειστικότητα, αυτή ή περιοδική καταβολή δικαιωμάτων θά ήταν αδύνατον νά καθορισθεί γιατί θά παρέμενε άγνωστος ό πιθανός αριθμός προβολών.

Η σκέψη 15 δύναται νά «άποδοθεί άντικαθιστώντας στή διατύπωσή της τό άρθρο 59 μέ τό άρθρο 85 της συνθήκης».

Άπό τή σκέψη 16 προκύπτει ότι τό άρθρο 85, τό ίδιο όπως και τό άρθρο 59, δεν δύναται νά έμποδίσει τά γεωγραφικά όρια πού καθορίζονται στίς συμβάσεις.

Τέλος, από την σκέψη 17 συνάγεται ότι τό δικαίωμα προβολής δύναται νά είναι άντικείμενο αποκλειστικότητας περιορισμένης έντός των όρίων ενός κράτους μέλους, χωρίς νά παραδιάξεται τό κοινοτικό δικαιο. Άρα, τό άρθρο 85, ως διάταξη του κοινοτικού δικαίου, δεν δύναται κατά μείζονα λόγο νά άπαγορεύει τή μεταβίβαση και την άσκηση αποκλειστικού δικαιώματος περιορισμένου έντός του εδάφους ενός κράτους μέλους, έφ' όσον τό μεταβι-

βαζόμενο δικαίωμα είναι τό δικαίωμα προβολής κινηματογραφικής ταινίας.

Συνεπώς, «ή άπάντηση, ή όποια δύναται νά δοθεί στό Cour de cassation του Βελγίου, είναι ότι τό άρθρο 85 δεν εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, κυρίως, διότι ή αποκλειστικότητας πού συνδέεται μέ τά δικαιώματα προβολής συνιστά μία από τίς ιδιαίτερες εκφάνσεις του δικαιώματος του δημιουργού».

Οί άναιρεσιδύλητοι της κυρίας δίκης προσθέτουν, επί πλέον, ότι δεν είναι δυνατό νά συμβαίνει άλλως, διότι, έφ' όσον τό δικαίωμα παροχής άδειας προβολής ταινίας συμπεριλαμβάνει, κατ' ανάγκη, και τό δικαίωμα άπαγορεύσεως της προβολής της, ή άσκηση του δικαιώματος θά είναι αδύνατη χωρίς την παροχή αποκλειστικότητας προς ένα έπιχειρηματία διανομής ταινίας γιά μία όρισμένη έδαφική περιοχή, διότι, έλλείψει αποκλειστικότητας, κάθε έπιχειρηματίας διανομής θά δύναται νά άπαγορεύει όλες τίς προβολές, γιά τίς όποιες διαθέτουν άδεια οι άνταγωνιστές του, έκμηδενίζοντας έτσι την έκμετάλλευση της ταινίας.

Δ — Γραπτές παρατηρήσεις της γαλλικής κυβέρνησεως

Η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει, επίσης, ότι τό δικαίωμα προβολής είναι συνυφασμένο προς τό δικαίωμα του δημιουργού και δεν συνιστά διαμελισμό αυτού του δικαιώματος. Πράγματι, από την σύμβαση της Βέρνης προκύπτει ότι τό δικαίωμα του δημιουργού, σέ αυτόν τόν τομέα, περιλαμβάνει ταυτοχρόνως ένα ήθικό δικαίωμα, διηνεκές και άναπαλλοτρίωτο, τό όποιο άφορά την πατρότητα και τό σεβασμό του έργου, και ένα περιουσιακό δικαίωμα, τό όποιο δύναται νά άποτελεί άντικείμενο συναλλαγών μεταξύ δημιουργών και δικαιοδόχων και τό όποιο άφορά την έκδοση ή την άναπαραγωγή και την έκτέλεση ή την παράσταση. Άρα, τά δικαιώματα άναπαραγωγής και παραστάσεως

είναι στοιχεία συνυφασμένα με το δικαίωμα του δημιουργού.

Στόν τομέα του κινηματογράφου, ο παραγωγός είναι ο αποκλειστικός δικαιούχος των δικαιωμάτων του δημιουργού και αυτό το αποκλειστικό δικαίωμα εκμεταλλεύσεως δύναται να μεταβιβασθεί από αυτόν προς τόν επιχειρηματία διανομής ο οποίος, με τήν σειρά του, μεταβιβάζει δικαιώματα προβολής προς τούς εκμεταλλευόμενους αίθουσες κινηματογράφου· παράλληλα, ο παραγωγός εγγυάται στο διανομέα, ο οποίος ακολουθώντας εγγυάται προς τούς εκμεταλλευόμενους αίθουσες κινηματογράφου, τή μη μετάδοση του έργου, ιδίως, από τήν τηλεόραση. Η γαλλική κυβέρνηση τονίζει, επ' αυτού, ότι η επέκταση των ζωνών λήψεως των τηλεοπτικών εκπομπών, ή οποία οφείλεται στην ενσύρματη τηλεοπτική προβολή, καθιστά επιτακτικότερη «τήν πλήρη διαβεβαίωση περί του αποκλειστικού χαρακτήρα των δικαιωμάτων του δημιουργού, των οποίων κάτοχοι είναι είτε οι ίδιοι οι δημιουργοί, είτε οι δικαιούχοι των».

Από νομικής πλευράς, η γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, από τήν σκέψη 12 τής έκδοθείσης αποφάσεως στην υπόθεση 62/79, συνάγεται ότι τό Δικαστήριο δέχεται να παραχωρήσει στά δικαιώματα του δημιουργού κινηματογραφικών ταινιών ένα ειδικό καθεστώς που στηρίζεται «στό διαχωρισμό — δικαίωμα αναπαραγωγής και δικαίωμα προβολής — ο οποίος απαντάται στό περιουσιακό δικαίωμα που συνδέεται με τίς κινηματογραφικές ταινίες».

Από τή σκέψη 14 τής ίδιας αποφάσεως, προκύπτει, επί πλέον, ότι τό Δικαστήριο ανέγνωσε «τήν ύπεροχή, μέσω του άρθρου 36 τής συνθήκης ΕΟΚ, του δικαιώματος του δημιουργού στόν τομέα του κινηματογράφου επί των κοινοτικών κανόνων περί ελεύθερης κυκλοφορίας».

Αλλά είναι αναγκαίο ακόμη, κατά τήν γαλλική κυβέρνηση, να εξετασθεί εάν ή μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος, τό οποίο συνδέεται προς τά δικαιώματα του δημιουργού, δέν είναι αντίθετη προς τούς κανόνες περί ανταγωνισμού. Κατά τήν γαλλική κυβέρνηση, από τή νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση τής 29ης Φεβρουαρίου 1968, υπόθ. Parke Davis, 24/76, Rec. σ. 81 και απόφαση τής 20ης Ιανουαρίου 1981, υπόθ. 55 και 57/80, Gema, Rec. σ. 147) προ-

κύπτει ότι «αυτό τό ίδιο τό δικαίωμα του δημιουργού — καθώς και τό αποκλειστικό δικαίωμα προβολής που αποτελεί τμήμα του — δέν δύναται να θεωρηθεί ως άηγορευμένη συμφωνία, απόφαση ή περίπτωση έναρμονισμένης πρακτικής, δύναμει του άρθρου 85, παράγραφος 1». Έτσι, ή πώληση δικαιώματος του δημιουργού και ή άπλή μεταβίβαση άδειας εκμεταλλεύσεως επ' αυτού του δικαιώματος συμβιβάζονται προς τούς κανόνες περί ανταγωνισμού· αλλά, κατά μείζονα λόγο, δέν δύναται να άπαγορευθεί, δύναμει του άρθρου 85, παράγραφος 1, ή μέση λύση τής αποκλειστικής μεταβίβασεως, διότι μία τέτοια συμφωνία συγκεκριμενοποιεί τήν άσκηση ενός δικαιώματος από τόν κάτοχό του, στό μέτρο που ή παροχή τόν δικαιώματος αυτού αντιστοιχεί προς μεταβίβαση του αποκλειστικού δικαιώματος προβολής για όρισμένη περίοδο και δέν σημαίνει κατά κανένα τρόπο παραίτηση από του δικαιώματος. Άρα, μία τέτοια σύμβαση αποκλειστικότητας δέν συνιστά προσβολή στην ελεύθερη κυκλοφορία, ενώ, αντίθετα, ή έλλειψη αποκλειστικής εκχωρήσεως θά έχει ως συνέπεια τήν άποδιοργάνωση τής διανομής και νόθευση του ανταγωνισμού, εξαναγκάζοντας τούς επιχειρηματίες διανομής σε οικονομική σύγκρουση «τής οποίας τό μοναδικό αποτέλεσμα θά είναι ή πτώση του ποιοτικού επιπέδου τής διανομής».

Τέλος, ή γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι άν, παρά πάσα προσδοκία, ή υπό κρίση σύμβαση θεωρηθεί ως περιορίζουσα τόν ανταγωνισμό, τότε ή σύμβαση αυτή πρέπει να τύχει όχι μόνον τής προβλεπομένης υπό τής παραγράφου 3 του άρθρου 85 εξαίρεσεως, αλλά και να περιληφθεί στην παρέκκλιση του άρθρου 36, διότι τό ειδικό περιεχόμενο του δικαιώματος του δημιουργού στόν τομέα αυτό πηγάζει από σύστημα κανόνων δικαίου και συνίσταται στό αποκλειστικό δικαίωμα προβολής τής ταινίας.

Κατά συνέπεια, ή γαλλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι «τό άρθρο 85, παράγραφος 1, τής συνθήκης ΕΟΚ, δέν δύναται να έχει εφαρμογή επί τής αποκλειστικής μεταβίβασεως τών δικαιωμάτων προβολής ταινίας, στό μέτρο που τό μεταβιβαζόμενο δικαίωμα συνιστά τό αποκλειστικό περιεχόμενο του δικαιώματος του δημιουργού, τό οποίο πηγάζει από σύστημα κανόνων δικαίου».

Ε — Γραπτές παρατηρήσεις της κυβέρνησης των Κάτω Χωρών

Ἡ κυβέρνηση τῶν Κάτω Χωρῶν δέν προτίθεται νά ἐξετάσει κατά πόσο ἡ ὑπό κρίση σύμβαση εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὸ ἄρθρο 85, ἀλλὰ θεωρεῖ ὅτι ἡ προκειμένη ὑπόθεση θέτει τὸ ζήτημα ἂν τὸ δικαίωμα τοῦ δημιουργοῦ, τὸ ὁποῖο ἀσκεῖται σύμφωνα πρὸς τὸ ἄρθρο 59, δύναται νά μὴ συμβιβάζεται πρὸς τὸ ἄρθρο 85 ὅταν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο συμβάσεως.

Προκειμένου νά δοθεῖ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ, ἡ ὀλλανδικὴ κυβέρνηση προβαίνει σέ μία παράλληλη ἐξέταση τοῦ ἄρθρου 85, ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν ἄρθρων 30 καὶ 36, ἀφ' ἑτέρου. Στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ὁ λαμβάνων ἄδεια ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως δικαίωματος ἐπικαλεῖται τὸ δικαίωμά του, εἶναι δυνατὸν νά συναχθεῖ, ἀπὸ τὴν σχετικὴ μὲ τὸ ἄρθρο 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ὁ ἀκόλουθος συλλογισμὸς:

- τὸ ἄρθρο 36 ἐφαρμόζεται ἐπίσης στὸν τομέα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ; ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπαρξὴ δικαιωμάτων βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας, ἡ ἄσκηση, ὅμως, τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν δύναται νά ἐμπλίπτει στίς ἀπαγορεύσεις πού καθιερώνονται ἀπὸ τὸ ἄρθρο 85·
- τὸ δικαίωμα βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας, ὅπως διαμορφώνεται ἐκ τοῦ νόμου, δέν ἐμφανίζει ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ χαρακτηριστικὰ πού ἀναφέρονται στὸ ἄρθρο 85, παράγραφος 1·
- ἡ ἄσκηση τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ δύναται, ὡστόσο, νά ἐμπλίπτει στὸ ἄρθρο 85, ἐφ' ὅσον εἶναι τὸ ἀντικείμενο, τὸ μέσο ἢ ἡ συνέπεια μιᾶς συμφωνίας, ἀποφάσεως ἢ περιπτώσεως ἐναρμονισμένης πρακτικῆς·
- ἐάν ἕνα τέτοιο δικαίωμα ἀσκεῖται βάσει συμβατικῶν μεταβιβάσεων, ἀπαιτεῖται ἡ ἐξέταση, κατὰ περίπτωσιν, κατὰ πόσο ἡ ἄσκηση αὐτὴ δημιουργεῖ συνθήκες πού ἐμπίπτουν στὴν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 85·
- τέτοιες συνθήκες δημιουργοῦνται, ἰδίως, ὡς συνέπειες συμφωνιῶν, ἀποφάσεων ἢ

ἐναρμονισμένης πρακτικῆς, μεταξύ τῶν κατόχων δικαιωμάτων ἢ τῶν εἰδικῶν διαδόχων τῶν, βάσει τῶν ὁποίων αὐτοὶ δύναται νά ἐμποδίζονται τὶς εἰσαγωγῆς ἀπὸ ἄλλα κράτη μέλη.

Ὅσον ἀφορᾷ τὶς σχέσεις μεταξύ τοῦ ἄρθρου 30 καὶ τοῦ δικαίωματος βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας πού περιλαμβάνεται στὸ ἄρθρο 36, τὸ Δικαστήριο ἔχει ἀκολουθήσει πάντοτε τὸν ἴδιο συλλογισμὸν:

- νομοθεσία, τῆς ὁποίας ἡ ἐφαρμογὴ ὀδηγεῖ σέ παρεμπόδιση τῶν συναλλαγῶν μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν, πρέπει νά θεωρεῖται ὡς μέτρο ἰσοδυναμοῦ ἀποτελέσματος, κατὰ τὴν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 30 τῆς συνθήκης·
- πάντως, τὸ ἄρθρο 36 ἐπιτρέπει παρέκκλιση ἀπὸ αὐτὸν τὸν κανόνα, στὸ μέτρο πού οἱ περιορισμοὶ εἰσαγωγῆς δικαιολογοῦνται ἀπὸ λόγους πού ἀφοροῦν τὴν προστασία τῆς βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας·
- ὁ κάτοχος ἑνός τέτοιου δικαίωματος δέν δύναται, ἐν τούτοις, νά ἀντιτίθεται στὴν εἰσαγωγὴ προϊόντος πού κυκλοφορεῖ νομίμως στὸ ἐμπόριο ἐντὸς ἄλλου κράτους μέλους ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο ἢ κατόπιν συναινέσεώς του·

Ἡ ὀλλανδικὴ κυβέρνηση συνάγει ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς νομολογίας αὐτῆς ὅτι, τόσο ὁ κάτοχος δικαίωματος, ὅσο καὶ «ὁ λαμβάνων τὴν ἄδεια ἐκμεταλλεύσεως δικαίωματος βιομηχανικῆς καὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας, δέν δύναται νά ἀντιταχθεῖ στὴν παράλληλη εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων πού νομίμως κυκλοφοροῦν στὸ ἐμπόριο» ἐντὸς ἄλλων κρατῶν μελῶν. Ἀντίθετα, ἡ ἐκ *contractu* ἄσκηση τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ δέν ἀπαγορεύεται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 85, κατὰ τὸ μέτρο πού ἡ ἐν λόγω ἄσκηση παραμένει ἐντὸς τῶν ἐπιτρεπομένων στοὺς ἴδιους τοὺς κατόχους τῶν δικαιωμάτων ὀρίων, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἄρθρων 30 ἕως 36. Ἄρα, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπίδικη σύμβαση παραμένει, κατὰ τὴν ὀλλανδικὴν κυβέρνησιν, ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω ὀρίων, δέν συνιστᾷ ἀπηγορευμένη συμφωνία, ἀπόφαση ἢ ἐναρμονισμένη πρακτικὴ, βάσει τοῦ ἄρθρου 85.

Ὁ συλλογισμὸς αὐτὸς ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τὸ δικαίωμα τοῦ δημιουργοῦ, τὸ ὁποῖο ἀσκεῖται σύμφωνα πρὸς τὸ ἄρθρο 59, δύναται νὰ μὴ συμριθίζεται πρὸς τὸ ἄρθρο 85 ὅταν ἀποτελεῖ περιεχόμενο συμβατικῆς ρυθμίσεως. Πράγματι, στὴν ἀπόφαση πού ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως 62/79, τὸ Δικαστήριον ἔχει ἀκολουθήσει τὸ συλλογισμὸ ὁ ὁποῖος εὐθυγραμμίζεται πρὸς τὴν ἐρμηνεῖα τῶν ἄρθρων 30 ἕως 36 καὶ ἡ ἀπόφαση αὐτὴ παρέχει «προδήλως τὰ σημεῖα ἐκκινήσεως γιὰ μίαν ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα πού ὑπέβαλε τὸ βελγικὸ Cour de cassation».

Ἡ ὁλλανδικὴ κυβέρνησις προσθέτει, τέλος, ὅτι, ὅπως ἐδέχθη τὸ Hoge Raad, τὴν 30ῆ Ὀκτωβρίου 1981, στὴν ὑπόθεσις ἀριθ. 11 739, «ἀπὸ τὸ ἄρθρο 11 τῆς συμβάσεως τῆς Βέρνης, ὅπως ἀνεθεωρήθη στὶς Βρυξέλλες τὴν 28ῆ Ἰουνίου 1948, συνάγεται ὅτι ἡ μέσῳ ἐνσυρμάτου δικτύου, τὸ ὁποῖο ἐκμεταλλεύεται τρίτος, ἀναμετάδοσις προγράμματος ἐκπεμπομένου ἀπὸ πομπὴ τηλεοράσεως καὶ προστατευομένου ὑπὸ δικαίωματος τοῦ δημιουργοῦ, πρέπει νὰ θεωρεῖται εἰδικὴ δημοσίαι μετάδοσις, κατὰ τὴν ἔννοια τῆς ἐν λόγω συμβάσεως», καὶ ἡ εἰδικὴ δημοσίαι μετάδοσις ἔργου προστατευομένου ὑπὸ δικαίωματος τοῦ δημιουργοῦ ἀπαιτεῖ πάντοτε τὴν ἄδεια τοῦ ἀρχικοῦ κατόχου τοῦ δικαίωματος ἢ τῶν δικαιοδόχων του.

Ἐν συμπεράσματι, ἡ γνώμη τῆς κυβερνήσεως τῶν Κάτω Χωρῶν εἶναι ὅτι «ἡ σύμβασις μεταξύ τοῦ ἀρχικοῦ κατόχου τοῦ δικαίωματος καὶ τῶν δικαιοδόχων του δὲν ἐπιπέτει στὴν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιβάλλει στὸν ἐνδιαφερόμενον ἐπιχειρηματία ἐνσυρμάτου δικτύου αὐστηρότερους περιορισμοὺς ἀπὸ αὐτοὺς στοὺς ὁποίους θὰ ὑπέκειτο ἔλλειπει τῆς ἐν λόγω συμβάσεως καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων πού καθορίζονται ἀπὸ τὸ ἄρθρο 59 τῆς συνθήκης ΕΟΚ».

Z — Γραπτὲς παρατηρήσεις τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου

Κατὰ τὴν κυβέρνησις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἡ οὐσία τοῦ ἐρωτήματος, πού ὑπέ-

βαλε τὸ βελγικὸ Cour de cassation, ἔγκειται στὸ πρῶτο του μέρος. Στὸ δεύτερο μέρος, τὸ βελγικὸ δικαστήριον προτείνει δύο ἐναλλακτικὰ λύσεις βάσει τῶν ὁποίων ἡ σύμβασις δύναται νὰ μὴ ἐπιπέτει στὸ ἄρθρο 85. Ὅμως, κατὰ τὴν γνώμη τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἡ ὑπὸ κρίση σύμβασις δὲν ἐπιπέτει στὸ ἄρθρο 85, ὄχι μόνον ἐξ αἰτίας τῶν δύο λόγων πού προτείνει τὸ βελγικὸ δικαστήριον στὸ δεύτερο μέρος τοῦ ὑποβληθέντος ἐρωτήματος, ἀλλὰ, ἐπίσης, «γιὰ τὸν ἀπλὸ πρόσθετο λόγο ὅτι ἡ σύμβασις δὲν περιέχει κανένα στοιχεῖο — οὔτε ἀπὸ τὸ ἀντικείμενό της οὔτε ἀπὸ τὸ ἀποτελέσματός της — τὸ ὁποῖο νὰ ἐπηρεάζει τὸ ἐμπόριον μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν ἢ νὰ παρεμποδίζει, νὰ περιορίζει ἢ νὰ νοθεύει τὸν ἀνταγωνισμό στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς».

Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, πρὶν ἀναφερθεῖ στὴ νομικὴ ἀνάλυση, ἐμμένει, ὅπως ἀκριβῶς ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις καὶ οἱ ἀναρρεσιδῆλοι τῆς κυρίας δίκης, στὸ γεγονός ὅτι, ἐάν οἱ ἄδειες ἀποκλειστικῆς ἐκμεταλλεύσεως κριθοῦν ἀντίθετες πρὸς τὸ ἄρθρο 85, τὸ σημερινὸ σύστημα παραγωγῆς καὶ διανομῆς κινηματογραφικῶν ἔργων θὰ παύσει νὰ ἰσχύει, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν συστημάτων διανομῆς στὸν τομέα αὐτὸν εἶναι τέτοια πού, προκειμένου νὰ λειτουργήσει τὸ σύστημα, πρέπει, σὲ πολλὰς περιπτώσεις, ἡ μεταδίδουσα τῶν διαφορῶν δικαιωμάτων νὰ εἶναι ἀποκλειστικὴ, ἰδίως, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς διανομῆς, διότι δὲν ἀναλαμβάνουν τὴν προώθησις ταινίας παρά μόνον ἐάν, ἐπ' ἀνταλλάγματι, ἀποκτήσουν τὴν ἀποκλειστικότητα προβολῆς.

Ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως, ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου κάνει, κατ' ἀρχάς, σύντομη μνηεῖα τῆς διαφορᾶς μεταξύ μεταδίδουσας δικαιωμάτων καὶ παροχῆς ἀδειῶν ἐκμεταλλεύσεως, τονίζοντας ὅτι ἡ μεταδίδουσα συνιστᾷ μετάθεσις ἐμπραγμάτου δικαίωματος, ἐνῶ ἡ ἄδεια ἐκμεταλλεύσεως ὑπάγεται στὸ δίκαιο τῶν συμβάσεων. Ἀναφέρει ὅτι ἡ διάκρισις αὐτὴ δὲν ἀντιστοιχεῖ

σέ καμμία πραγματική διαφορά στο καθημερινό εμπόριο, διότι τό σημαντικό, στήν προκειμένη περίπτωση, είναι ή αποκλειστικότητα καί, γι' αυτό, ή λεπτή διαφορά ανάμεσα στή μεταβίβαση καί στήν άδεια έκμεταλλεύσεως είναι, κατά τήν γνώμη της, χωρίς σημασία γιά τήν επίλυση της υποθέσεως.

Η κυβέρνηση του Ήνωμένου Βασιλείου εξετάζει, έπειτα, κατά πόσο μία τέτοια μεταβίβαση ή άδεια αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως συμβιδάζεται προς τό άρθρο 85 της συνθήκης. Κατ' αυτήν, είναι δυνατόν τέτοιου είδους έκχωρήσεις ή άδειες αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως νά συνιστούν παράβαση του άρθρου 85, αλλά μέ κανένα τρόπο δέν συμβαίνει καί κατ' ανάγκη αυτό. Αναφέρει ότι, εν πάση περιπτώσει, πρόκειται γιά θέμα πραγματικό τό όποιο όφείλει νά καθορίσει τό έθνικό δικαστήριο. Επί πλέον, στήν προκειμένη υπόθεση, μία τέτοια αποκλειστική άδεια ή μεταβίβαση δέν ανταποκρίνεται στους όρους του άρθρου 85, διότι τό αποτέλεσμα αυτής της μεταβιβάσεως ή άδειας έκμεταλλεύσεως συνίσταται άπλώς στή μετάθεση του αποκλειστικού δικαιώματος από τόν ένα συμβαλλόμενο προς τόν άλλον ό όποιος διαθέτει μεγαλύτερες ικανότητες προς έκμετάλλευσή του. Η μετάθεση αυτή ούτε ευνοεί ούτε έπιδρά δυσμενώς στον πραγματικό ή ένδεχόμενο ανταγωνισμό καί ούτε έπηρεάζει τό εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Έξ άλλου, κατά τό Ήνωμένο Βασίλειο, τό Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, πράγματι, κατ' αυτήν τήν έννοια στήν απόφαση 62/79, στήν σκέψη 16.

Τό Ήνωμένο Βασίλειο προσθέτει, ακόμη, ότι στήν προκειμένη υπόθεση δέν έδημιουργήθησαν τεχνητοί φραγμοί καί ότι τό Δικαστήριο, χρησιμοποιώντας στις σκέψεις 13 καί 14 τους όρους «ό κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού καί οι δικαιούχοι του», έκρινε ότι τό δικαίωμα του δημιουργού είναι μεταβιβάσιμο.

Κατά συνέπεια, «άντίθετη απόφαση στήν προκειμένη υπόθεση θά καθιστούσε τήν απόφαση Coditel άριθ. 1 μία άσκηση ύφους».

Αναλύοντας, έπειτα, τους άποκαλουμένους δύο λόγους γιά τή μή έφαρμογή του άρθρου 85 που προτείνει τό βελγικό Cour de cassation, τό Ήνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει, κατ' αρχάς, όσον άφορά τό άρθρο 36, ότι από τήν άπόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 1971 (Sirena, υπόθ. 40/70, Rec. σ. 69) συνάγεται ότι τό έν λόγω άρθρο εφαρμόζεται επίσης κατ' αναλογία, έντός του πεδίου του άρθρου 85. Υπ' αυτές τις προϋποθέσεις, οι προστατευτικές διατάξεις του άρθρου 36 εφαρμόζονται επίσης προς προστασία του δικαιούχου ή του λαβόντος τήν άδεια αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως, μέ τήν αιτιολογία ότι τό δικαίωμά του νά απαιτήσει άντάλλαγμα άποτελεί τμήμα του ειδικού περιεχομένου του δικαιώματος του δημιουργού.

Ός προς τή νομική θέση του λαμβάνοντος τήν άδεια έκμεταλλεύσεως, τό Ήνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι, σύμφωνα προς τή βελγική νομοθεσία, ό λαμβάνων τήν άδεια αποκλειστικής έκμεταλλεύσεως έχει τό δικαίωμα νά κινησει τις διαδικασίες γιά σφετερισμό, ή τις αντίστοιχές τους, κατά τρίτων. Άρα, στήν προκειμένη υπόθεση, ή γνώμη της κυβερνήσεως του Ήνωμένου Βασιλείου είναι ότι ή άπλή μεταβίβαση δικαιώματος διομηχανικής ιδιοκτησίας καί ή συνδεομένη προς τή μεταβίβαση σύμβαση δέν δύνανται νά έμπίπτουν στο άρθρο 85, διότι δέν συνεπάγονται τεχνητούς φραγμούς στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Τέλος, ή κυβέρνηση του Ήνωμένου Βασιλείου αναλύει τις συνέπειες μιας απόφασεως που θά έκρινε τήν έπίδικη σύμβαση άντίθετη προς τό άρθρο 85. Κατά τό άρθρο 85, παράγραφος 2, ή συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη, χωρίς όμως ή άκυρότης νά είναι, κατ' ανάγκη, όλική. Πράγματι, είναι δυνατόν νά κριθούν άκυροι όρισμένοι μόνον όροι της συμφωνίας οι όποιοι έπιδρουν δυσμενώς επί του ανταγωνισμού. Στήν προκειμένη υπόθεση, όμως, «δέν φαίνεται ότι ή ρήτρα αποκλειστικότητας δύναται νά άποχωρισθεί από τήν συμφωνία καί τό υπόλοιπο της συμφωνίας νά αντιταχθεί κατά του σφετεριστού».

“Άλλη πιθανή αντιμετώπιση είναι επίσης η λύση που έγινε δεκτή από το έθνικό δικαστήριο, το οποίο έφηρμοσε την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στην υπόθεση Sirena. Έξ αυτού συνάγεται όμως ότι, ακόμη και αν η συμφωνία ήταν τυπικώς αντίθετη προς το άρθρο 85, θά είναι πάντοτε δυνατόν να αντιταχθεί το δικαίωμα του δημιουργού κατά του σφετεριστού. Έτσι, η συμφωνία κηρύσσεται όλικώς άκυρη και χωρίς αποτέλεσμα. Έξ αυτού συνάγεται, κατά συνέπεια, ότι καμία μεταβίβαση δικαιώματος του δημιουργού δεν πραγματοποιείται και, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχει κανείς λόγος που να εμποδίζει τον αρχικό κάτοχο των δικαιωμάτων να τα αντιτάσσει κατά των σφετεριστών. Η περίπτωση αυτή, συνεπώς, καταλήγει στο να στερεί τον λαμβάνοντα την άδεια εκμεταλλεύσεως ή τον δικαιούχο από τη δευτερεύουσα να επικαλείται ο ίδιος το δικαίωμα του δημιουργού ή την υποχρέωση του παρέχοντος την άδεια να προβαίνει σ' αυτό παρά την δούλησή του και, τέλος, θά επιτρέπει στον «ένα εκ των συμβαλλομένων να άθετεί την υπόσχεσή του στα πλαίσια μιας συναλλακτικής σχέσεως που πρέπει να προστατευθεί προς το συμφέρον του κοινοτικού συστήματος κινηματογραφικής διανομής».

Τέλος, εάν έπρεπε να κριθεί η συμφωνία ως άκυρη, για το μοναδικό λόγο ότι περιέχει μεταβίβαση ενός αποκλειστικού δικαιώματος, τότε, κατά την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, το κοινοτικό δικαίωμα θά ευνουόσε άδικαιολογήτως τους μεγάλους οργανισμούς παραγωγής ταινιών — που εκμεταλλεύονται απ' εθθείας τις ταινίες τους εντός του συνόλου του κοινοτικού εδάφους — εις βάρος των μικρών ανεξαρτήτων παραγωγών οι όποιοι δεν διαθέτουν δική τους όργανωση για όλη την Κοινότητα.

Κατά συνέπεια, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι το Δικαστήριο πρέπει να δώσει άρνητική άπάντηση στο ύποδληθέν έρώτημα και άρκει να επιβεβαιώσει πάλι, στα πλαίσια του άρθρου 85, ότι έδέχθη

στην υπόθεση Coditel άριθ. 1, στη σκέψη 17, δηλαδή:

«17. Ό αποκλειστικός δικαιούχος των δικαιωμάτων προβολής ταινίας έφ' όλοκλήρου του εδάφους κράτους μέλους δύναται, συνεπώς, να επικαλεσθεί το δικαίωμα του έναντι των εταιριών τηλεοπτικής άναμεταδόσεως που προέβαλαν την ταινία αυτή διά του δικτύου τους έκπομπής, κατόπιν λήψεώς της από σταθμό τηλεοπτικής έκπομπής έγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς το κοινοτικό δικαίωμα να αντίτίθεται εις τούτο».

III — Προφορική διαδικασία

Στη συνεδρίαση της 16ης Ιουνίου 1982, οι άναιρεσιόντες της κυρίας δίκης, η εταιρία Coditel και το Intermixt, εκπροσωπούμενοι από τους δικηγόρους Βρυξελλών G. Kirschchen, A. Braun και F. Herbert, η Union professionnelle de radio et de télédistribution, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Βρυξελλών A. de Caluwé, και η Inter-Régies, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Άμβέρσας J. Dyck, οι άναιρεσίδητοι της κυρίας δίκης Ciné-Vog Films και Chambre syndicale belge de la cinématographie, εκπροσωπούμενοι από το δικηγόρο Βρυξελλών P. Demoulin, η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τον A. Carnelutti, η κυβέρνηση της Όμοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή Δρ. N. R. Lukes, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. D. Howes, επικουρούμενο από τον H. I. L. Laddie, barrister του Middle temple, και η Έπιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους N. Koch και E. de March, άνέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους και άπήνησαν σε έρωτήματα που τους υπέβαλε το Δικαστήριο.

Ό γενικός εισαγγελεύς άνέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1982.

Σκεπτικό

- 1 Μέ απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 1981, πού περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους, τό Cour de cassation του Βελγίου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό έρώτημα ως προς τήν έρμηνεία του άρθρου 85 έν συνδυασμῶ προς τό άρθρο 36 της άνωτέρω συνθήκης.
- 2 Τό έρώτημα αυτό άνέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ τριών βελγικών εταιριών τηλεοπτικής άναμεταδόσεως, άποκαλουμένων συλλογικῶς έφ' έξής ως εταιρίες Coditel, άνααιρεσιουσῶν, καί μιᾶς βελγικής εταιρίας διανομής κινηματογραφικῶν ταινιῶν, της SA Ciné-Vog Films, μιᾶς γαλλικής εταιρίας παραγωγής ταινιῶν, της Films La Boétie, καί άλλων εκπροσώπων της κινηματογραφικής διομηχανίας, άναηρεσιδλήτων.
- 3 Ἡ άγωγή, άπό τήν όποία έγεννήθη ή δίκη, άπέβλεπε στην άποκατάσταση της ζημίας πού ή Ciné-Vog ισχυρίσθη ότι υπέστη λόγω της άναμεταδόσεως στο Βελγιο μιᾶς έκπομπής της γερμανικής τηλεοράσεως, άφιερωμένης στην προβολή της ταινίας «Le Boucher», για τήν όποία ή Ciné-Vog είχε λάβει άπό τή Films La Boétie τήν άποκλειστικότητα διανομής στο Βέλγιο.
- 4 Ἐπό τή δικογραφία προκύπτει ότι οι εταιρίες Coditel, μέ τήν άδεια τῶν βελγικῶν άρχῶν, έξασφαλίζουν επί τμήματος του βελγικου έδάφους τήν τηλεοπτική άναμετάδοση. Οι δέκτες τηλεοράσεως τῶν συνδρομητῶν της ύπηρεσίας αυτής συνδέονται μέσω ένσυρμάτου δικτύου μέ μία κεντρική κεραία πού έχει ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά, τά όποια καθιστοῦν δυνατή τή λήψη βελγικῶν καί όρισμένων ξένων έκπομπῶν πού ό συνδρομητής δέν δύναται νά λάβει πάντοτε μέσω άτομικής κεραίας καί, επί πλέον, βελτιώνουν τήν ποιότητα της εικόνας καί του ήχου πού λαμβάνει ό συνδρομητής.
- 5 Τό tribunal de première instance τῶν Βρυξελλῶν επελήφθη της άγωγής σέ πρώτο θαθμό καί υπεχρέωσε τίς εταιρίες Coditel νά καταβάλουν άποζημίωση στην Ciné-Vog. Οι εταιρίες Coditel ήσκησαν έφεση κατά της άποφάσεως καί τό cour d'appel, άφου έκρινε ότι τό άρθρο 85 δέν είχε έφαρμογή επί της διαφοράς αυτής, υπέβαλε προς τό Δικαστήριο δύο έρωτήματα τά όποια, κατ' ούσίαν, θέτουν τό ζήτημα κατά πόσο τά άρθρα 59 καί 60 της συνθήκης άντιτίθενται στην, περιο-

ρισμένη εντός του εδάφους κράτους μέλους, μεταβίβαση του δικαιώματος του δημιουργού επί κινηματογραφικής ταινίας, δεδομένου ότι σειρά παρομοίων μεταβιβάσεων είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα την κατανομή της κοινής αγοράς ως προς την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων στον τομέα της κινηματογραφίας.

- 6 Μέ απόφαση της 18ης Μαρτίου 1980 (Rec. σ. 881), τό Δικαστήριο έκρινε ότι:

«Η έκ μέρους του δικαιοδόχου επίκληση του δικαιώματός του επί της προβολής κινηματογραφικής ταινίας σέ κράτος μέλος, προκειμένου να απαγορευθεί ή άνευ άδειας του προβολή της σ' αυτό τό κράτος μέ τό σύστημα της τηλεοπτικής άναμεταδόσεως, δέν άντίκειται στίς σχετικές μέ τήν ελεύθερη παροχή ύπηρεσιών διατάξεις της συνθήκης, εάν ή κατ' αυτόν τόν τρόπο προβαλλομένη ταινία λαμβάνεται καί άναμεταδίδεται ύπό τρίτου σέ άλλο κράτος μέλος κατόπιν συναίνεσεως του άρχικου κατόχου του δικαιώματος.»

- 7 Οι έταιρίες Coditel, όμως, ήσκησαν άναίρεση κατά της άποφάσεως του cour d'appel ένώπιον του Cour de cassation καί προέβαλαν, μεταξύ άλλων, ως λόγους ότι τό cour d'appel κακώς έκρινε ότι τό άρθρο 85 της συνθήκης δέν έχει έφαρμογή επί της προκειμένης ύποθέσεως. Οι έταιρίες Coditel ύπεστήριξαν, άφ' ένός, ότι τό άρθρο 36 δέν ήδύνατο να περιορίσει τό πεδίο έφαρμογής του άρθρου 85 καί, άφ' έτέρου, ότι καίτοι τό δικαίωμα του δημιουργού, ως σύστημα κανόνων δικαίου, δέν περιέχει στοιχειά συμφωνίας ή έναρμονισμένης πρακτικής του άρθρου 85, ή άσκησή του δύναται να άποτελέσει τό άντικείμενο, τό μέσο ή τήν συνέπεια μιάς συμφωνίας, άποφάσεως ή έναρμονισμένης πρακτικής καί ότι μία σύμβαση περί άποκλειστικής άδειας έκμεταλλεύσεως ή μεταβιβάσεως δικαιώματος του δημιουργού δύναται να συνιστά μία τέτοια συμφωνία, άπόφαση ή έναρμονισμένη πρακτική κατά τήν έννοια του άρθρου 85, όχι μόνον λόγω τών δικαιωμάτων καί ύποχρεώσεων πού άπορρέουν άπό τούς όρους της συμφωνίας, αλλά καί λόγω του νομικου καί οικονομικου συνειρμου εντός του όποιου έντάσσεται καί, ιδίως, της ένδεχομένης ύπάρξεως παρομοίων συμφωνιών συναφθεισών μεταξύ τών ιδίων συμβαλλομένων ή καί μεταξύ τρίτων καί λόγω του σφραυτικου άποτελέσματος τέτοιων παραλλήλων συμφωνιών.
- 8 Τό Cour de cassation έκρινε ότι ό λόγος αυτός θέτει ζήτημα έρμηνείας του κοινοτικου δικαίου καί υπέβαλε προς τό Δικαστήριο τό ακόλουθο έρώτημα:

«Όταν μία έταιρία στήν όποία άνήκουν τά δικαιώματα έκμεταλλεύσεως μιάς κινηματογραφικής ταινίας μεταβιβάζει συμβατικώς σέ έταιρία άλλου κράτους

μέλους τό αποκλειστικό δικαίωμα προβολής αυτής τής ταινίας στό έν λόγω κράτος μέλος γιά όρισμένη περίοδο, δύναται ή σύμβαση αυτή, λόγω τών δικαιωμάτων καί υποχρεώσεων πού συνεπάγεται καί του οικονομικού καί νομικού συνειρμού έντός του όποιου εντάσσεται, νά συνιστά απαγορευομένη συμφωνία, απόφαση ή έναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων, κατ' έφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφοι 1 καί 2 τής συνθήκης ή μήπως οι διατάξεις αυτές είναι άνεφάρμοστες, είτε διότι τό δικαίωμα προβολής τής ταινίας άποτελεί μέρος του ειδικού περιεχομένου του δικαιώματος του δημιουργού καί, συνεπώς, τό άρθρο 36 τής συνθήκης κωλύει τήν έφαρμογή του άρθρου 85, είτε διότι τό δικαίωμα προβολής πού έπικαλείται ο δικαιούχος άπορρέει από σύστημα κανόνων δικαίου πού του άπονέμει προστασία *erga omnes* καί δέν περιέχει τά στοιχεία τής συμφωνίας καί τής έναρμονισμένης πρακτικής του άρθρου 85;»

- 9 Μέ τό έρώτημα πού υπεβλήθη επιδιώκεται κατ' ουσίαν ο χαρακτηρισμός, σε σχέση προς τίς απαγορεύσεις του άρθρου 85 τής συνθήκης, μίας συμβάσεως μέ τήν όποία ο κάτοχος δικαιώματος του δημιουργού επί κινηματογραφικής ταινίας μεταβιβάζει αποκλειστικό δικαίωμα προβολής του έργου αυτού στό έδαφος ενός κράτους μέλους καί γιά καθορισμένη περίοδο. Έρωτάται, ιδίως, άν μία τέτοια μεταβίβαση δύναται νά έκφεύγει ένδεχομένως του πεδίου έφαρμογής του άρθρου 85, λόγω του ιδιάζοντος χαρακτήρος πού προσδίδει στό δικαίωμα αυτό τό άρθρο 36 τής συνθήκης ή τό έντικό δίκαιο πού τό προστατεύει.
- 10 Έπιβάλλεται ή προκαταρκτική παρατήρηση ότι τό άρθρο 36 τής συνθήκης επιτρέπει απαγορεύσεις ή περιορισμούς στό μεταξύ κρατών μελών έμπόριο, άν δικαιολογούνται, ιδίως, από λόγους προστασίας τής βιομηχανικής καί έμπορικής ιδιοκτησίας, όρος πού καλύπτει τήν προστασία τής πνευματικής καί καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας όπως τό δικαίωμα του δημιουργού, ένω ή κυρία δίκη άφορά τό ζήτημα τών απαγορεύσεων ή περιορισμών στην έλεύθερη κυκλοφορία τών υπηρεσιών.
- 11 Σχετικώς, όπως έκρινε τό Δικαστήριο, μέ τήν απόφασή του τής 18ης Μαρτίου 1980 (Coditel 62/79, Rec. σ. 881), τά προβλήματα πού συνεπάγεται ο σεβασμός του δικαιώματος του παραγωγού κινηματογραφικής ταινίας σε σχέση προς τίς άπαιτήσεις τής συνθήκης δέν είναι τά ίδια μέ εκείνα πού άφορούν τό δικαίωμα του δημιουργού λογοτεχνικών καί καλλιτεχνικών έργων, τών όποιων ή διάθεση στό κοινό ταυτίζεται μέ τήν κυκλοφορία του υλικού υποθέματος του έργου, όπως στην περίπτωση βιβλίων ή δίσκων, ένω ή ταινία άνήκει στην κατηγορία τών λογοτεχνικών καί καλλιτεχνικών έργων πού παρουσιάζονται στό κοινό μέ

παραστάσεις πού δύνανται νά επαναλαμβάνονται επ' άπειρον καί τών όποιων ή έμπορία έμπίπτει στην κυκλοφορία τών ύπηρεσιών, άνεξαρτήτως του μέσου, κινηματογράφου ή τηλεόρασεως, μέ τό όποιο μεταδίδονται στό κοινό.

- 12 Μέ τήν άπόφαση αυτή, τό Δικαστήριο έδέχθη επίσης ότι ή δυνατότης του κατόχου του δικαιώματος του δημιουργού επί ταινίας καί τών δικαιοδόχων του νά άπαιτούν τήν καταβολή δικαιωμάτων για κάθε προβολή του έργου αυτού άνάγεται στην ούσιαστική λειτουργία του δικαιώματος του δημιουργού.
- 13 'Η λανθάνουσα διάκριση πού γίνεται στό άρθρο 36, μεταξύ της ύπάρξεως δικαιώματος άναγνωριζομένου από τή νομοθεσία κράτους μέλους περί προστασίας της καλλιτεχνικής καί πνευματικής ιδιοκτησίας, τό όποιο δέν δύναται νά επηρεάζεται από τίς διατάξεις της συνθήκης, καί της άσκήσεώς του πού δύναται νά συνιστά συγκαλυμμένο περιορισμό στό μεταξύ τών κρατών μελών έμπόριο, ισχύει επίσης όταν τό δικαίωμα αυτό άσκειται στό πλαίσιο της κυκλοφορίας τών ύπηρεσιών.
- 14 Όπως άκριβώς δέν δύναται νά άποκλεισθεί τό ότι όρισμένοι τρόποι άσκήσεως του δικαιώματος άντιβαίνουν στις διατάξεις τών άρθρων 59 καί 60, δέν άποκλείεται επίσης όρισμένοι τρόποι άσκήσεως νά άντιβαίνουν στις διατάξεις του άρθρου 85, έφ' όσον συνιστούν μέσο συμφωνίας, άποφάσεως ή έναρμονισμένης πρακτικής, πού έχει ένδεχομένως ως άντικείμενο ή άποτέλεσμα τόν περιορισμό ή τή νόθευση του άνταγωνισμού έντός της κοινής αγοράς.
- 15 Τό γεγονός καί μόνο ότι ό κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού επί κινηματογραφικής ταινίας έχει μεταδίδσει σέ ένα μοναδικό κάτοχο άδειας έκμεταλλεύσεως τό άποκλειστικό δικαίωμα νά προβάλλει τήν ταινία αυτή στό έδαφος κράτους μέλους καί νά άπαγορεύει, συνεπώς, τή μετάδοση από άλλους κατά τή διάρκεια καθορισμένης περιόδου δέν άρκει για τή διαπίστωση του ότι μιά τέτοια σύμβαση πρέπει νά θεωρείται ως τό άντικείμενο, τό μέσο ή ή συνέπεια μιάς συμφωνίας, άποφάσεως ή έναρμονισμένης πρακτικής άπαγορευομένης από τή συνθήκη.
- 16 Πράγματι, τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κινηματογραφικής βιομηχανίας καί τών αγορών της έντός της Κοινότητας, ιδίως εκείνα πού άφορούν τήν άντικατάσταση τών διαλόγων ή τήν άναγραφή ύποτίτλων χάριν του ξενογλώσσου κοινού, τίς δυνατότητες τηλεοπτικής προβολής καί τό σύστημα χρηματοδοτήσεως της κινηματογραφικής παραγωγής στην Εύρώπη, καταδεικνύουν ότι μιά άποκλειστική άδεια προβολής δέν δύναται, αυτή καθ' έαυτή, από τή φύση της, νά έμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τόν άνταγωνισμό.

- 17 Μολονότι τό δικαίωμα του δημιουργού επί κινηματογραφικής ταινίας και τό έξ αυτού άπορρέον δικαίωμα προβολής της δέν έμπίπτουν, καθ' έαυτά, στίς άπαγορεύσεις του άρθρου 85, έν τούτοις, ή άσκησή τους δύναται νά έμπίπτει στίς άνωτέρω άπαγορεύσεις όταν συντρέχουν οίκονομικές ή νομικές περιστάσεις πού έχουν ως αποτέλεσμα τόν αίσθητό περιορισμό της διανομής ταινιών ή τή νόθευση του άνταγωνισμού στήν άγορά κινηματογραφικών ταινιών, λαμβανομένων ύπ' όψη των ίδιομορφιών της άγοράς αυτής.
- 18 Έπειδή ούτε τό έρώτημα πού υπεβλήθη ούτε τά στοιχεία της δικογραφίας παρέχουν σχετικές ένδείξεις, στό έθνικό δικαστήριο έναπόκειται νά προβεί, ένδεχομένων, στίς άναγκαίες διερευνήσεις.
- 19 Πρέπει, έπομένως, νά τονισθεί ότι στα έθνικά δικαστήρια έναπόκειται νά προβαίνουν, κατά περίπτωση, στίς διερευνήσεις αυτές και, ειδικότερα, νά έξακριβώνουν κατά πόσον ή άσκηση του άποκλειστικού δικαιώματος προβολής κινηματογραφικής ταινίας ή ή ένδεχομένη καταβολή δικαιωμάτων πού υπερβαίνουν τήν εύλογη άντιπαροχή των πραγματοποιούμενων επενδύσεων ή ή άποκλειστικότητας επί υπερβολικό χρόνο σέ σχέση μέ τίς άπαιτήσεις αυτές δημιουργεί τεχνητά και άδικαιολόγητα έμπόδια σέ σχέση μέ τίς άνάγκες της κινηματογραφικής διομηχανίας, και κατά πόσον, γενικώς, ή άσκηση αυτή έντός όρισμένου γεωγραφικού χώρου είναι ικανή νά έμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τόν άνταγωνισμό έντός της κοινής άγοράς.
- 20 Κατά συνέπεια, στό έρώτημα πού υπεβλήθη προσήκει ή άπάντηση ότι σύμβαση μέ τήν όποία μεταβιβάζεται άποκλειστικό δικαίωμα προβολής ταινίας, γιά καθορισμένη περίοδο, στό έδαφος κράτους μέλους, από τόν κάτοχο του δικαιώματος του δημιουργού επί του έργου αυτού, δέν έμπίπτει, αυτή καθ' έαυτή, στίς άπαγορεύσεις του άρθρου 85 της συνθήκης, αλλά έναπόκειται, κατά περίπτωση, στό έθνικό δικαστήριο νά έξακριβώνει άν στή συγκεκριμένη περίπτωση ό τρόπος άσκησης του άποκλειστικού δικαιώματος πού έχει μεταβιβάσει μέ τή σύμβαση αυτή έντάσσεται, έν όψει των ίδιομορφιών της άγοράς κινηματογραφικών ταινιών, σέ ένα οίκονομικό ή νομικό πλαίσιο του όποιου άντικείμενο ή αποτέλεσμα είναι ή παρεμπόδιση ή ό περιορισμός της διανομής ταινιών ή ή νόθευση του άνταγωνισμού έντός της άγοράς αυτής.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

- 21 Τά ἐξοδα στά ὅποια ὑπεβλήθησαν ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου, ἡ κυβέρνηση τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἡ κυβέρνηση τοῦ Βασιλείου τῶν Κάτω Χωρῶν καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ ὅποιες κατέθεσαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει ὡς πρὸς τοὺς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τὸν χαρακτήρα παρεμπύπτοντος, πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε μέ ἀπόφαση τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1981 τὸ Cour de cassation τοῦ Βελγίου, ἀποφαίνεται:

Σύμβαση, μέ τὴν ὁποία μεταβιβάζεται ἀποκλειστικό δικαίωμα προβολῆς ταινίας, γιά καθορισμένη περίοδο, στό ἔδαφος κράτους μέλους, ἀπὸ τὸν κάτοχο τοῦ δικαιώματος τοῦ δημιουργοῦ ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, δέν ἐμπίπτει, αὐτὴ καθ' ἑαυτή, στὶς ἀπαγορεύσεις τοῦ ἀρθροῦ 85 τῆς συνθήκης, ἀλλὰ ἐναπόκειται, κατὰ περίπτωση, στό ἐθνικό δικαστήριο νά ἐξακριβώνει ἂν στή συγκεκριμένη περίπτωση ὁ τρόπος ἀσκήσεως τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος πού ἔχει μεταβιβάσθῃ μέ τὴ σύμβαση αὐτὴ ἐντάσσεται, ἐν ὄψει τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς ἀγορᾶς κινηματογραφικῶν ταινιῶν, σέ ἕνα οἰκονομικό ἢ νομικό πλαίσιο τοῦ ὁποίου ἀντικείμενο ἢ ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ παρεμπόδιση ἢ ὁ περιορισμός τῆς διανομῆς ταινιῶν ἢ ἡ νόθευση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς αὐτῆς.

Mertens de Wilmars

Bosco

Touffait

Due

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Koopmans

Everling

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στὶς 6 Ὀκτωβρίου 1982.

Ὁ γραμματεὺς

P. Heim

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars